

MOHOU ZTRÁTOVÉ SPOLEČNOSTI GENEROVAT UŠLÉ ZISKY?[#]

Barbora Nohýnková*

Úvod

Dalo by se říci, že vzorec pro vyčíslení ušlého zisku bude odrážet jednoduchou kalkulaci, kdy od hodnoty at' už společnosti nebo ušlých zisků odečteme hodnotu společnosti nebo zisků skutečně dosažených během období ovlivněného škodnou událostí, avšak v mnoha případech jsou společnosti generovány takové náklady, které jsou přímo vyvolány škodnou událostí, případně společnost v rámci snahy eliminovat dopady takové škodné události generuje výnosy, kterých by za běžného chodu věcí nedosáhla, protože by se takové činnosti věnovat nemohla. Uvedené bude zkoumáno v rámci legislativy České republiky, která užívá různých termínů, které souvisí s ekonomickými škodami a které reprezentují různé úrovně/kategorie škody. Na základě rešerše relevantní literatury a judikatury je záměrem tohoto článku určit, jaké části kalkulace reprezentují úroveň/kategorie škod, které mohou být způsobeny, a vliv této kategorizace jak na celkový přístup oceňovatele k vyčíslení odpovídající kompenzace škody, tak na náročnost dokazování. S ohledem na studium řady případů lze dovozovat, že právě komplexní pohled na hospodaření společnosti může dát odpověď na otázku, jaké jsou skutečné dopady škodní události a teprve následně je možné kategorizovat újmu na ušlý zisk nebo skutečnou škodu. Po této kategorizaci je následně možné odpovědět na otázku, zda společnosti, která v minulosti generovala záporné výsledky hospodaření může vznikat ušlý zisk.

Po prostudování dostupné literatury lze konstatovat, že pro účely vyčíslení ušlých zisků se většina navrhovaných metod zabývá vyčíslením ušlých zisků za bezvadného/bezeškodního stavu, přičemž termín „ušlý zisk“ je jednoznačně výhradně používán. Z popisu případů a navrhovaných metod lze však dovodit, že se jedná spíše o celkové náhrady škody, když základním východiskem je porovnání celkové výkonnosti společnosti za dvou různých podmínek / situací.

V rámci vybrané literatury např. Pratt, P.S. – Reilly F.R. – Schweihs P.R. (1998) nebo Gaghan, (2009), Reilly (2011) existují specifická označení pro metody, které jsou používány v rámci stanovení výše škody. Jedná se o metodu „The Before-and-After Method, která je založena na analýze minulých výsledků pro projekci očekávaných zisků a porovnání těchto projektovaných zisků se skutečným vývojem zkoumané společnosti a The Yardstick (Comparable) Method, která zakládá projekci ušlých zisků na výkonnosti srovnatelných podniků a „But For“ Method, kdy tato metoda je založena na projekci, jak by vypadal běžný chod věcí, nebýt škodní události.

[#] Článek je zpracován jako jeden z výstupů výzkumného projektu Fakulty financí a účetnictví na VŠE v Praze „Nové výzvy Corporate Finance v České republice 2.0“ registrovaného u Interní grantové agentury VŠE v Praze pod registračním číslem F1/58/2021.

^{*} Ing. Barbora Nohýnková; Vysoká škola ekonomická, Fakulta financí a účetnictví, Katedra financí a oceňování podniku, nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha, Česká republika, xhamb01@vse.cz

Byť ne vždy se k tomu autoři vyjadřují explicitně volbě výše uvedených metod by mělo předcházet zhodnocení, zda se jedná o ušlé zisky či o ztrátu celého podniku viz např. Reilly (2011) a Gaughan (2009), kdy šířeji se této problematice věnuje Harry (2011), jehož zhodnocení kritérií volby přístupu více odpovídá potřebám českého právního prostředí.

Na základě literární rešerše lze konstatovat, že většina výzkumů je věnována především způsobu výpočtu tržeb, které by poškozený generoval, pokud by nedošlo ke škodní události např. Blair – Esquibel (1994). Vytvoření vzorce je spojeno především s projekcí základních veličin modelu DCF Boudreaux – Ferguson – Boudreaux (1999/2000).

V případě uvažovaných běžných limitujících faktorů by bylo možné usuzovat na nutnost prozkoumat strukturu vypočteného ušlého zisku nebo předpoklad odlišného způsobu výpočtu u jednotlivých složek výsledné kalkulace. Řada autorů se vyjadřuje k limitacím při stanovení výše škody na základě tržního ocenění, nicméně podle Kantora (2008) je jedním z limitujících faktorů nezhlednění preventivní povinnosti – poškozený se musí snažit zabránit dopadům škody - proto je třeba vzít v úvahu skutečný stav a zohlednit ho ve výsledném výpočtu. S ohledem na důležitost limitujících faktorů lze dovodit, že jejich význam se může lišit např. v závislosti na rozsahu a dostupnosti podkladů vztahujících se k situaci skutečného průběhu podnikatelské činnosti.

Význam identifikace jednotlivých druhů škod v rámci struktury ekonomické škody je dán odlišným způsobem dokazování a nároky na ekonomickou analýzu nejen v rámci české legislativy, nicméně terminologie ušlý zisk a skutečná škoda je jedním ze specifíků české legislativy.

Prezentovaná případová studie posoudí dopady rozdílného vnímání definic na celkovou kvantifikaci ekonomických škod, resp. ušlého zisku.

Data a metodologie

Tento výzkum se primárně zaměřuje na zjištění Jak? Pro tento výzkum byly využity informace z konkrétních případů vyčíslení výše ekonomické škody. Pro určení optimálního postupu byl vybrán případ, který zahrnuje řadu ekonomických následků souvisejících se škodní událostí (Eisenhardt, 1989). Byla provedena kvalitativní hloubková analýza reálného případu, která se zaměřila nejen na zmiňované ekonomické následky, ale rovněž ekonomická rozhodnutí činěná ze strany odpovědných osob. Jedná se tedy o exploratorní výzkum využívající indukce pro určení jakéhosi univerzálního postupu při určení výše náhrady škody a dovození odpovídajícího vzorce.

Data byla získána od poškozeného, přičemž se jednalo primárně o data, která měla být předložena protistraně pro vyjednávání a dále finanční data k přípravě znaleckého posudku na vyčíslení náhrady škody. Šetření dále probíhalo formou rozhovorů se zástupcem poškozeného a místní prohlídkou.

Rešerše literatury

V rámci České republiky v současné době de facto neexistuje odborná literatura, která by reflektovala české právní prostředí. Pro zvolení metodiky stanovení výše náhrady škody je sice možné se inspirovat zahraniční literaturou, nicméně je nezbytné prezentované metodiky přizpůsobit především platné legislativě a ustálené judikatuře, případně jednoznačně deklarovat, proč není možné

judikaturu použít, a to z toho důvodu, že lze považovat za nesporné, že metodika by stále měla respektovat ekonomické teorie a především samotnou praxi. Zároveň je však uvažována i situace, kdy český odhadce/znalec bude provádět kalkulaci náhrady škody pro potřeby mezinárodních arbitráží.

Odpovědnost za škodu a náhrada škody je upravena v Hlavě III zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále také jen „občanský zákoník“).

V následujícím textu jsou uvedena vybraná ustanovení tohoto zákona:

- Dle § 2894 odst. 1: „Povinnost nahradit jinému újmu zahrnuje vždy povinnost k náhradě újmy na jmění (škody).“
- Dle § 2910: „Škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.“
- Dle § 2913 odst. 1: „Poruší-li strana povinnost ze smlouvy, nahradí škodu z toho vzniklou druhé straně nebo i osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit.“
- Dle § 2952: „Hradí se skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo (ušlý zisk). Záleží-li skutečná škoda ve vzniku dluhu, má poškozený právo, aby ho škůdce dluhu zprostil nebo mu poskytl náhradu.“

Legislativa citovaná výše podrobněji nedefinuje pojmy skutečná škoda a ušlý zisk, které jsou v praxi běžně používány, proto je třeba vycházet z ustálené judikatury soudů České republiky a odborné právní literatury.

Škodou se v právní teorii i praxi rozumí újma, která nastala v majetkové sféře poškozeného a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, penězi. Je to nastalé zmenšení majetku poškozeného a je napravitelná poskytnutím majetkového plnění (penězi)¹.

Škoda se tedy projevuje jako:

- Skutečná škoda – nastalé zmenšení majetku poškozeného, představuje majetkovou hodnotu potřebnou k uvedení v předešlý stav, popř. k vyvážení důsledků plynoucích z toho, že nedošlo k uvedení v předešlý stav.
- Ušlý zisk – ušlý majetkový prospěch, spočívající v nenastalém zvětšení majetku poškozeného, které bylo možno, pokud by škodní událost nastala, důvodně očekávat s ohledem na pravidelný běh věcí². Ušlý zisk navíc předpokládá, že majetkový přínos, který byl důvodně očekáván, je ztracen definitivně³ a jeho stanovení musí být provedeno tak, aby byla zjištěna

1 Viz například stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR Cpj 87/70, publikované pod č. 55 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1971.

2 Viz například rozhodnutí Nejvyššího soudu R 55/1971.

3 Viz například rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 1151/2009 nebo 25 Cdo 2846/2008.

pravděpodobná výše blíží se podle běžného uvažování jistotě⁴. Při stanovení výše ušlého zisku se vychází z celkových předpokládaných výnosů z podnikání snížených o předpokládané náklady. Jeho výše je dána rozdílem mezi celkovým příjmem z podnikání a náklady potřebnými k dosažení tohoto příjmu, bez ohledu na to, zda tyto náklady byly poškozeným skutečně vynaloženy či nikoliv.

Jestliže však poškozený vynaložil určité náklady, které by k dosažení příjmů z podnikání sice sloužit mohly, avšak v důsledku škodní události k tomu nesloužily a příjmem z podnikatelské činnosti nebyly uhrazeny, jde o skutečnou škodu, na jejíž náhradu má poškozený právo za podmínky, že vznik této újmy je v příčinné souvislosti se škodní událostí. Není proto vyloučené, aby poškozenému ušel zisk a současně mu vznikla skutečná škoda, spočívající ve vynaložení zbytečných nákladů⁵.

Nárok na náhradu ušlého zisku i skutečné škody (viz § 2952 občanského zákoníku) jsou samostatné nároky, na sobě nezávislé, oba mohou vzniknout z téže škodní události, existence skutečné škody není předpokladem vzniku ušlého zisku, a to platí i naopak.

Pro vyčíslení ušlého zisku je tedy rozhodující stav, jaký byl před vznikem škody.

Platná legislativa, resp. znění příslušných ustanovení relevantního předpisu (v případě pojišťoven se obdobně jedná rovněž o znění pojistných podmínek) může být stěžejní pro určení postupu vyčíslení. Toto konstatování se týká především původních zákonů platných do konce roku 2013, a to č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník a č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, jejichž ustanovení týkající se náhrady škody resp. výklad těchto ustanovení bylo možné použít při volbě některých parametrů, které budou blíže rozebrány dále. V současné době při platnosti nového občanského zákoníku, zákona č. 89/2012 Sb. (dále také „NOZ“), některá tato ustanovení vymizela, nicméně lze předpokládat, že současné rozhodování soudů se bude odvíjet od již existující judikatury. Metodika stanovení výše škody ve smyslu ušlých zisků by tedy měla reflektovat relevantní ustanovení platné legislativy, případně korespondovat se zmiňovanou judikaturou, nicméně by stále měla respektovat ekonomické teorie a především samotnou praxi.

Ušlý zisk představuje částku, o kterou by se majetek poškozeného potenciálně zvětšil, kdyby nedošlo k protiprávnímu jednání. Ušlý zisk je výsledkem srovnání mezi přirozeným (bezvadným) stavem a důsledky škodné události (vadným stavem). Ušlý zisk je ekonomickou újmou na majetku postiženého, pojem „zisk“ je přitom chápán v ekonomickém, nikoli účetním pojetí, a vychází s peněžních toků, kterých by mohlo být dosaženo při bezvadném stavu.

Ekonomický rámec pro výpočet ušlého zisku poskytl studie „Quantifying antitrust damages towards non-binding guidance for courts“, kterou pro Evropskou komisi vypracovala společnost Oxera Consulting LLP. Tento dokument původně uváděla na svých internetových stránkách Evropská komise, nicméně v současné době Evropská komise pro stanovení výše škody formou doporučení prezentuje dokument Praktický průvodce: Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie

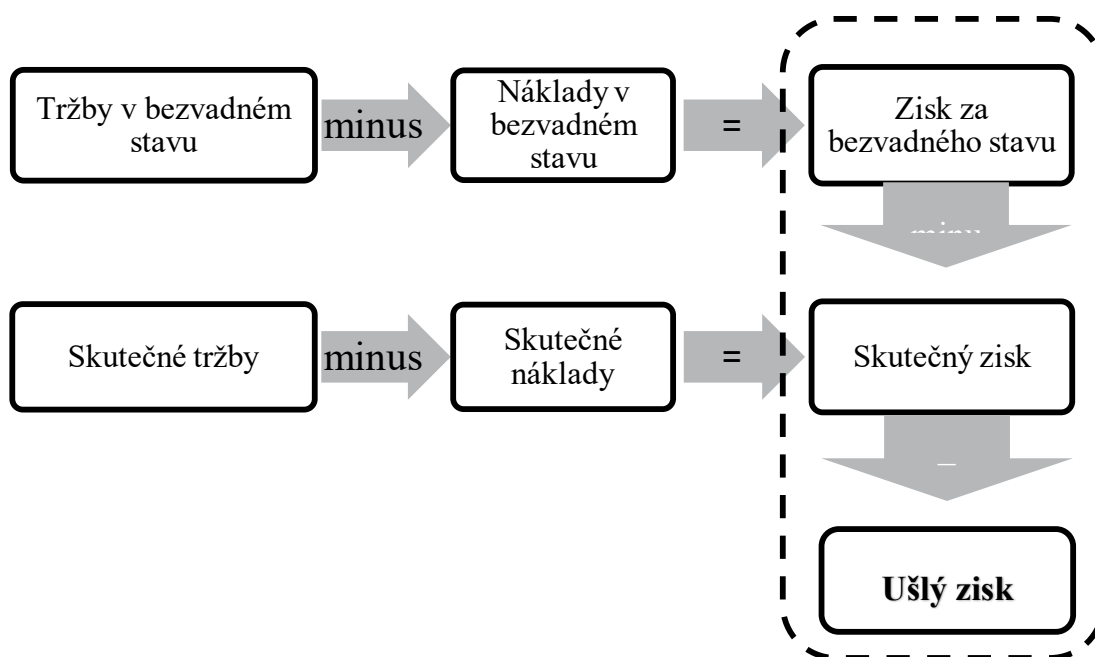
4 Viz například rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 2 Odon 15/96.

5 Viz například rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 1807/2000.

č. C(2013) 3440 ze dne 11. června 2013, který je průvodním dokumentem ke Sdělení Evropské komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Z ekonomického hlediska může ušlý zisk vzniknout buď zvýšenými náklady, nebo sníženými výnosy nebo obojím. U ušlého zisku způsobeného zvýšenými náklady se však nabízí hodnocení, že se jedná o skutečnou škodu. Důsledkem zvýšených nákladů nebo snížení výnosů je snížení zisku nebo zvýšení ztráty. Základní ekonomický rámec lze znázornit na následujícím schématu.

Schéma 1: Vzorec kalkulace ušlého zisku

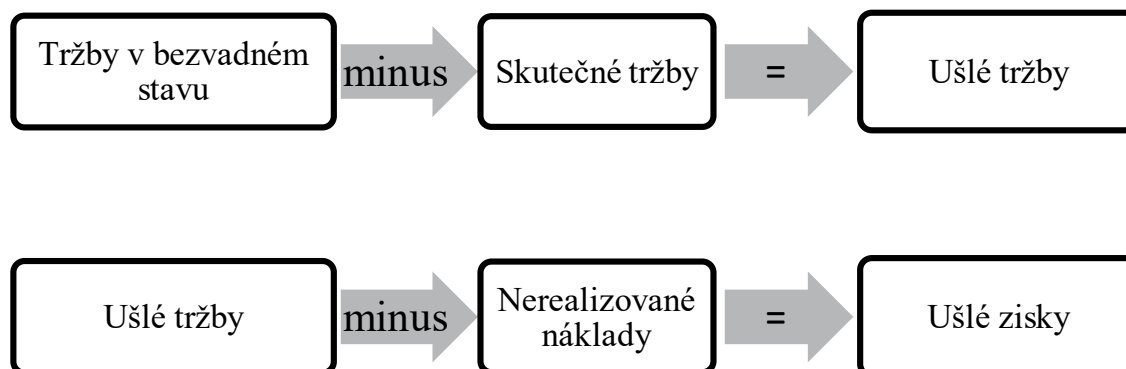

Zdroj: Oxera: Quantifying antitrust damages: Towards non-binding guidance for courts, studie vypracovaná pro Evropskou komisi 2009

Výše uvedené schéma ukazuje, že ušlý zisk je dán rozdílem mezi ziskem za bezvadného stavu a skutečným ziskem.

Ušlý zisk se vypočítá jako rozdíl mezi nerealizovanými tržbami, tj. tržbami, které by společnost vygenerovala, kdyby nedošlo ke škodní události, a nerealizovanými náklady, tj. náklady, které by společnost musela vynaložit v této hypotetické situaci – v bezvadném stavu. Faktický zisk se vypočítá jako rozdíl mezi skutečně generovanými tržbami a skutečně vynaloženými náklady za dobu trvání škodní události.

Vzorec lze také přeformulovat, jak je znázorněno v následujícím schématu.

Schéma 2: Vzorec kalkulace ušlého zisku - přeformulovaný

Zdroj: Oxera: Quantifying antitrust damages: Towards non-binding guidance for courts, studie vypracovaná pro Evropskou komisi 2009

V tomto schématu je ušlý zisk vyjádřen jako rozdíl mezi ušlými tržbami a s nimi souvisejícími nerealizovanými náklady. Nerealizované náklady jsou náklady, které nevznikly v důsledku poklesu výnosů oproti hypotetické situaci. Tento přeuspořádaný vzorec má tu výhodu, že vyžaduje méně podrobné znalosti o struktuře nákladů společnosti, nicméně je otázkou, jak se vypořádává s náklady, které jsou součástí předchozího schématu. Z daného schématu je však patrná orientace na zjištění rozdílu mezi tržbami, které by poškozený generoval nebýt škodné události a tržbami, které skutečně generoval.

V uvedeném dokumentu Průvodce, 2013 taková schémata již nejsou uvedena, nicméně slovní popis základního přístupu jim zcela odpovídá. Viz např.:

„11. Cílem náhrady způsobené škody je uvést poškozeného do stavu, ve kterém by se nacházel, kdyby nedošlo k porušení článku 101 nebo 102 SFEU. Skutečný stav poškozeného musí být srovnán se stavem, v němž by poškozený byl, kdyby k protiprávnímu jednání nedošlo. Tato analýza se někdy nazývá „hypotetická analýza“ (anglicky *but-for analysis*).

12. Ústřední otázkou vyčíslení škody způsobené porušením antimonopolních předpisů je tudíž určit, co by se pravděpodobně stalo, kdyby k tomuto protiprávnímu jednání nedošlo. Tento hypotetický stav nelze přímo pozorovat, a k sestavení referenčního scénáře, s nímž lze srovnat skutečný stav, je nutná nějaká forma odhadu. Tento referenční scénář se označuje jako „scénář bez protiprávního jednání“ nebo „hypotetický srovnávací scénář“ (anglicky *counterfactual scenario*).“

nebo

„183. Smlouva zaručuje spotřebitelům a podnikům, kterým byla způsobena škoda vylučovacím jednáním, právo na náhradu škody bez ohledu na to, zda se jedná o zákazníky nebo konkurenty pachatele protiprávního jednání. Jak již bylo uvedeno, Soudní dvůr stanovil, že taková náhrada škody se vztahuje na skutečně způsobenou škodu (*damnum emergens*), náhradu za zisk,

o který z důvodu protiprávního jednání přišli (lucrum cessans), a platbu úroku¹³⁹. Pro účely určení výše škody způsobené vylučovacím jednáním používají následující oddíly v první řadě pojem „ušlého zisku“, v souladu s judikaturou Soudního dvora. Pojem „ušlého zisku“ je zde používán v širším smyslu, jako každý rozdíl mezi skutečným ziskem vytvořeným podnikem a ziskem, který by podnik vytvořil nebýt protiprávního jednání. Využití postupů pro vyčíslení výše takového ušlého zisku popsaných dále nezabývá poškozené strany možnosti žádat o náhradu škody v rámci jiných kategorií škod podle vnitrostátního práva. Některé aspekty ušlého zisku v širším významu mohou spadat pod různé právní pojmy podle práva členských států (například ušlou příležitost nebo ztrátu dobrého jména) a mohou také existovat kategorie škod z důvodu vylučovacího jednání, které přesahují pojem ušlého zisku.“

Z obou schémat by se dalo zároveň dovodit, že ušlé zisky mohou poškozenému vzniknout pouze v případě, že došlo k poklesu tržeb a zároveň, že poškozenému může vzniknout ušlý zisk i v případě, že jeho podnikání je ztrátové. Tuto tezi je z hlediska české legislativy možné podpořit judikátem Nejvyššího soudu 25 Cdo 1233/2006, kde je uvedeno:

„S odvolacím soudem lze sice souhlasit v tom, že vynaložené mzdové náklady a výdaje na vytápění nebyly vyvolány úředním postupem stavebního úřadu a že by je žalobkyně v předmětném období i po provedené kolaudaci musela vynaložit za účelem výnosu z podnikatelské činnosti, ale podstatné je, že právě v důsledku pochybení v postupu stavebního úřadu (zpoždění kolaudace) žádný výnos nepřinesly. Tyto náklady - v rozsahu nezbytných výdajů na mzdy zaměstnanců, kteří v její prospěch nemohli plně vykonávat pracovní činnost, a na nezbytně nutnou údržbu provozovny - se tak staly bezúčelnými a zbytečnými, a znamenají tak finanční ztrátu žalobkyně, tedy snížení jejího majetkového stavu...“

Výše uvedeným závěrům se bude článek věnovat v následujících částech.

Pro stanovení výše škody z hlediska ušlého zisku společnosti lze jako nejspolehlivější použít metodu DCF (Kantor 2008). Analýza diskontovaných peněžních toků (DCF) využívá projekce budoucích volných peněžních toků a diskontuje je (nejčastěji pomocí váženého průměru nákladů kapitálu), aby dospěla k současné hodnotě. Pro stanovení skutečných škod, což znamená zmenšení stávajícího majetku poškozeného ve srovnání s tím, co bylo před způsobením škody, se používá nákladová metoda. Ušlý zisk je tedy chápán jako rozdíl mezi diskontovaným čistým příjmem, který by mohl být realizován bez škodné události, a diskontovaným čistým příjmem, který byl skutečně dosažen.

S ohledem na délku posuzovaného období je ušlý zisk společnosti definován na základě výše uvedeného vzorce, které obsahuje Schéma 1, resp. takto (toto je již agregovaná diskontovaná hodnota) – odpovídá variantě 2 v následné případové studii⁶:

$$UZ = (P_{bs} - V_{bs}) - (P_{ss} - V_{ss})$$

⁶ Zde již dochází k využívání terminologie vztahující se k výpočtu peněžního toku, důvodem je především ta skutečnost, že škoda je vyplácena v penězích a řada metod se zaměřuje na peněžní toky a využívá principy oceňovacích postupů. Zároveň je však uváděno, že je kalkulován ušlý zisk, a to i v rámci legislativy ČR (viz str. 3)

Kde:

UZ = ušlý zisk za období ;

P_{bs} = příjmy společnosti, které by byly během škodního období realizovány bez vzniku škodné události (za bezvadného stavu);

V_{bs} = výdaje společnosti, které by byly účelně vynaloženy na dosažení příjmů, realizovaných bez vzniku škodné události, během škodního období (za bezvadného stavu);

P_{ss} = příjmy společnosti, které byly realizovány během škodního období;

V_{ss} = skutečné výdaje společnosti, které byly účelně vynaloženy na dosažení příjmů během škodního období.⁷

Z hlediska použitých dat a výpočtů je nutné vykládat význam jednotlivých částí vzorce v souladu s českou legislativou a judikaturou.

Na základě provedené případové studie lze konstatovat následující:

Část vzorce ($P_{bs} - V_{bs}$) se používá především pro stanovení výše ušlého zisku.

Část vzorce ($P_{ss} - V_{ss}$) musí být zkoumána podle následujících úrovní prodeje a nákladů.

Pokud společnost generuje výnosy v případě ztráty, je nutné k nim přiřadit odpovídající náklady, které by měly být těmito výnosy pokryty. Ušlý zisk vypočtený podle části vzorce ($P_{ss} - V_{ss}$).

Ušlý zisk by tedy podle české legislativy mohl být vypočítán jako - odpovídá variantě 1 v případové studii:

$$UZ = (P_{bs} - V_{bs}) - (P_{ss} - V_{Pss})$$

Kde V_{Pss} = náklady, které je nutné vynaložit pro dosažení příjmů ve škodním stavu.

V_{ss} může také zahrnovat náklady/výdaje vzniklé výhradně v souvislosti se škodní událostí. Vymezení těchto nákladů/výdajů je nutné v případě, že by společnost jinak byla schopna generovat pouze takové náklady, které jsou kryty výnosy, kupř. z náhradní činnosti. Tyto náklady odpovídají definici skutečné škody – odpovídá variantě 1 v případové studii. může také zahrnovat náklady vzniklé výhradně v souvislosti se škodnou událostí.

$$VSS = V_{su} - V_{no} = V_{ss} - V_{Pss}$$

Kde:

SS = Výše skutečné škody

Pokud společnost ve ztrátovém období generuje náklady, které nelze snížit (především z důvodu zachování kapacity pro další provoz společnosti), odpovídají tyto náklady spíše definici skutečné škody.

⁷ V následujícím textu budou zaměňovány příjmy a tržby a náklady a výdaje. Kalkulace je samozřejmě přesnější a ekonomicky smysluplná především proto, že škoda se vyplácí v penězích, nicméně legislativa hovoří o ušlém zisku a ani odborná literatura v tomto není jednotná. Stěžejním předpokladem je naplnění požadavků české legislativy.

Z toho vyplývá, že V_{ss} obsahuje následující položky:

$$V_{ss} = V_{Pss} + V_{su} = V_{no}$$

Kde:

V_{su} = náklady/výdaje vyvolané výhradně škodní událostí (společnost tento druh nákladů běžně negeneruje, např. náklady na opravu, náklady právního zastoupení;

V_{no} = náklady/výdaje generované během škodního období, které jsou běžně generovány během bežeškodního období, ale během škodního období je není možné odbourat.

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že v případě použití výkazů celé společnosti vzorec vede k výpočtu celkové náhrady, resp.

- bez ohledu na to, zda se jedná o ušlý zisk nebo skutečnou škodu,
- bez ohledu na legislativu dané země.

Dle citovaného ustanovení 183 Průvodce 2013 můžeme dovozovat, že se *de facto* jedná o „ušlý zisk v širším smyslu“.

Nezbytným východiskem by mělo být, že použité výkazy jsou zpracovány pro jeden funkční celek. Nejčastěji tímto funkčním celkem bývá celá společnost, případně může být přiměřenější zkoumat ekonomické příčiny v rámci škodní události a ekonomické následky na úrovni střediska společnosti.

Případová studie

Na základě výše uvedeného je otázkou, jaké doklady můžeme použít k porovnání závadného/skutečného a bezvadného stavu.

Škodnou událostí je v našem případě provedení výkopových prací na pozemku firmy, jejíž ušlý zisk je prověřován. Předmětem činnosti této společnosti je provozování golfového hřiště. Provádění výkopových prací ovlivní chod firmy tak, že minimálně jeden rok nebude moci vykonávat svou činnost. Případné ztráty klientů však ovlivní chod firmy i v následujících letech. Škodní období by mělo začít v roce 2019 a skončit rokem 2021, kdy je předpokládáno, že společnost bude schopna získat zpět veškerou klientelu.

Důležitým východiskem je, že škodní událost ovlivnila chod celé společnosti.

Vzhledem k tomu, že vadný/skutečný stav je z finančního hlediska *de facto* doložen účetní závěrkou, a to výkazem zisku a ztráty, je pro skutečný stav použit výkaz zisků a ztrát a výkaz zisků a ztrát, který by byl vypracován v případě nastání bezvadného stavu za účelem použití výše uvedeného vzorce, které obsahuje Schéma 1.

V případě stanovení výše náhrady škody je nutné vymezit tzv. bezvadný stav, který lze důvodně předpokládat při nenastání události, kterou poškozený považuje za škodní událost. Za bezvadný stav bude pro účely tohoto článku považována situace, kdy by nebyly provedeny výkopové práce a zároveň situace, kdy golfové hřiště bude následně uvedeno do původního stavu (jako vypořádání

škodní události). Znalec za škodní stav považuje situaci, kdy je společnost nucena zcela přerušit činnost a ztrácí své zákazníky.

Definice bezvadného stavu je odhadem vývoje podnikatelské činnosti společnosti za předpokladu, že nedošlo ke škodnému jednání.

Skutečný stav

V následující tabulce je uveden přehled jednotlivých výnosových a nákladových položek a výše zisku před zdaněním, kterého společnost dosáhla ve škodním období.

Tab. 1: Skutečné výnosy (v Kč)

	2019s	2020s	2021s
Celkové výnosy	2 208 328	14 481 537	22 149 686
Poplatek pro hřiště, vstup na DR, žetony	1 058 372	2 158 389	3 301 283
Poplatek za členy GCCM	499 481	1 018 617	1 557 987
Ostatní provozní výnosy	10	21	33
Pronájem prostor	0	895 372	1 369 482
Propagace a reklama	0	6 612 846	10 114 428
Provize, benefity	0	6 237	9 539
Přefakturace energie	470	958	1 466
Tréninky	25 309	64 518	98 681
Tržba z restaurace	445 278	2 270 194	3 472 288
Tržba za nájem hřiště při tréninkových lekcích	259	660	1 010
Tržba za pronájem buggy	76 945	156 917	240 007
Tržba ze služeb golf (skříňka, nesoutěžní výsledek, startovné, apod.)	99 410	202 731	310 079
Tržby z prodeje služeb	0	1 065 584	1 629 823
Tržby za zboží	31	320	490
Tržby za zboží - golfové příslušenství	2 763	28 172	43 090

Zdroj: Informace od společnosti, Pozn.: s - skutečnost

V následujících tabulkách jsou uvedeny náklady a kalkulace výsledků hospodaření společnosti v jednotlivých letech. Zejména v roce 2019 je pro tuto kalkulaci východiskem, že vybrané nákladové položky zahrnují i navýšení zohledňující škodní událost, tedy jsou přímo způsobeny škodní událostí. Z tohoto důvodu výsledný výpočet ušlého zisku de facto zahrnuje skutečnou škodu. Jedná se především o náklady na hnojiva a propagační služby.

V následující tabulce je uveden přehled nákladů vynaložených během škodního období.

Tab. 2: Skutečné náklady a zisk nebo ztráta (v Kč)

	2019s	2020s	2021s
Celkové náklady	15 223 887	16 550 222	18 657 449
Administrativní a kancelářské služby	0	31 297	47 869
Alkoholické nápoje do restaurace	18 065	92 100	140 868
Bankovní poplatky	1 390	9 117	13 944
Bankovní poplatky z plateb kartou za restauraci	4 782	24 378	37 287
Ceny do turnajů	0	73 920	113 061
Cestovné	2 110	2 151	2 194
Cigarety - prodej v restauraci	12 027	61 317	93 785
Členské poplatky	4 386	4 472	4 560
Doprava, přeprava	58 849	40 004	61 187
Drobný majetek	10 870	71 282	109 027
Drobný materiál	106 931	701 218	1 072 521
Drobný nehmotný majetek	24 765	25 253	
Energie 19% DPH (elektřina, plyn, ...)	470 982	300 155	459 091
Energie 5% DPH (vodné, ...)	3 238	21 235	32 479
Golfový turnaj - ceny pro vítěze	0	6 653	10 176
Hnojivo	1 196 650	406 731	622 100
Hostinská činnost	0	15 973	24 431
Hovorné - mobilní telefony	63 676	64 929	66 206
Hudební produkce	648	4 250	6 500
Internet	13 651	13 920	14 194
Kancelářské potřeby	12 242	12 483	12 728
Kurzy, školení	3 377	3 444	3 511
Mzdové náklady	6 033 472	6 152 179	6 273 223
Mzdové náklady - DOPP	369 643	376 915	576 497
Nájem pozemku	107 616	109 733	111 892
Nájemné kancelářských ploch	764 488	779 529	794 866
Nájemné AAA	33 958	34 627	35 308
Nájemné BBB	9 395	9 579	9 768
Nájemné CCC	219 430	223 747	228 150
Nákup zboží	2 433	24 810	37 947
Nealkoholické nápoje do restaurace	39 657	202 189	309 250
Nedaňový náklad	88 233	89 969	91 739
Neperlivá voda	14 110	14 387	14 670
Opravy a údržba vozů	13 383	13 646	13 915
Opravy a údržba zařízení	105 533	107 610	109 727
Ostatní provozní náklady+daně	9 363	61 401	93 914
Ostatní režijní služby	29 348	192 458	294 367

	2019s	2020s	2021s
Pohonné hmoty	560 184	571 206	582 444
Pojistné	205 124	209 160	213 275
Pokuty a penále - daňově neuznatelné	0	0	0
Poradenství	0	0	0
Poštovné	4 573	4 663	4 755
Potraviny, suroviny do restaurace	156 076	795 732	1 217 082
Práce Marshal	77 690	79 219	121 166
Právní služby	126 944	129 442	131 989
Pronájem pozemku 69/22	31 330	31 946	32 575
Pronájem prostor	11 349	11 572	11 800
Pronájem strojů a techniky	111 585	113 780	116 019
Pronájem zařízení	31 706	32 330	32 966
Provize	0	12 462	19 061
Provize, benefity	0	-22 195	-33 947
Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti	20 887	10 649	21 717
Reklama, inzerce	791 020	806 583	616 840
Silniční daň	0	13	20
Služby informačních technologií	48 034	48 979	49 943
Služby SMS	613	625	637
Služby v přenesené daňové povinnosti	58 663	59 818	60 994
Smluvní pokuty a penále - sankce nájemné	0	0	0
Sociální pojištění	1 444 653	1 473 076	1 502 059
Topný olej	3 352	21 983	33 624
Trenérské služby	7 031	46 109	70 524
Účetní služby	240 718	245 454	250 283
Úklidové práce	254 713	259 724	397 251
Úprava hřiště	494 273	503 998	513 914
Úroky z úvěru XXX	0	0	0
Zahradní, údržbářské práce venku	174 591	178 026	181 529
Zákonné pojištění XXXX	0	16 498	25 234
Zdravotní pojištění	520 077	530 309	540 743
Zisk/ztráta	-13 015 559	-2 068 686	3 492 238

Zdroj: Informace od společnosti, Pozn.: s - skutečnost

Jak je vidět z tabulky výše, některé náklady neklesají přímo úměrně s poklesem tržeb. Z hlediska významnosti se jedná především o mzdové náklady, kdy se s ohledem na situaci na trhu práce v dané době, zejména v oblasti gastronomie, nejeví ekonomické propouštění stávající zaměstnance. Nejen kvůli nákladům na odstupné, ale i dalším nákladům spojeným s jejich opětovným přijetím.

Dále se nelze vyhnout nákladům souvisejícím s pronájmy, a to z důvodu údržby hřiště. A nákladům za poradenské služby.

Na základě výše uvedeného přehledu nákladů a vlivu jejich vzniku na generování ztráty společnosti je otázkou, zda z hlediska samotné definice skutečné škody, pokud společnost generuje za období celkovou ztrátu, jde stále o výpočet ušlého zisku. Tato otázka vyplývá ze skutečnosti, že ztráta skutečně znamená snížení hodnoty majetku společnosti.

Zároveň při použití daného schématu výpočtu ušlého zisku, kdy rozdíl mezi hodnotou skutečných tržeb a skutečnými náklady je záporný, t.j. tato hodnota se připočítává k celkové hodnotě ušlého zisku, odráží požadavek české judikatury, která požaduje kompenzaci (nevyhnutelných/neodbouratelných) nákladů bez očekávaných odpovídajících výnosů/příjmů.

Bezvadný/bezeškodní stav

Výpočet zisku společnosti byl proveden na základě prognózy výnosů a nákladů nutných k dosažení těchto výnosů, zároveň zisk společnosti byl kalkulován za předpokladu bezvadného stavu.

Pro stanovení výnosů společnosti byl zvolen způsob stanovení výše výnosů na základě odhadu jejich budoucího tempa růstu s přihlédnutím k závěrům průzkumu trhu na úrovni prognózy inflace ČR.

Výše výnosů za jednotlivé roky ztrátového období je uvedena v následujících tabulkách. Pro srovnání jsou uvedeny i údaje za rok 2018.

Tab. 3: Výnosy za bezvadného stavu (v Kč)

	2018	2019bs	2020bs	2021bs
Celkové výnosy	27 856 165	28 404 228	28 963 074	29 532 914
Poplatek pro hřiště, vstup na DR, žetony	4 151 800	4 233 486	4 316 779	4 401 710
Poplatek za členy GCCM	1 959 376	1 997 926	2 037 234	2 077 316
Ostatní provozní výnosy	41	42	43	44
Pronájem prostor	1 722 305	1 756 191	1 790 743	1 825 976
Propagace a reklama	12 720 234	12 970 501	13 225 692	13 485 904
Provize, benefity	11 997	12 233	12 474	12 719
Přefakturace energie	1 844	1 88	1 917	1 954
Tréninky	124 104	126 546	129 036	131 575
Tržba z restaurace	4 366 863	4 452 780	4 540 387	4 629 718
Tržba za nájem hřiště při tréninkových lekcích	1 27	1 295	1 32	1 346
Tržba za pronájem buggy	301 84	307 779	313 835	320 009
Tržba ze služeb golf (skříňka, nesoutěžní výsledek, startovné, apod.)	389 966	397 638	405 461	413 439
Tržby z prodeje služeb	2 049 718	2 090 046	2 131 167	2 173 097
Tržby za zboží	616	628	641	653
Tržby za zboží - golfové příslušenství	54,191	55,258	56,345	57,453

Zdroj: Informace od společnosti, vlastní výpočty, Pozn.: bs – bezvadný stav

Pro účely plánování jednotlivých nákladových položek byl použit standardní nástroj finančního plánování, kdy jednotlivé nákladové položky jsou vzhledem ke své povaze plánovány s využitím jejich podílu na výnosech.

Vzhledem k tomu, že se v bezvadném stavu nepředpokládá rozdílný vývoj jednotlivých výnosových položek, bude vývoj tempa růstu všech nákladových položek stejný, avšak vzhledem k tomu, že některé nákladové položky mají návaznost na konkrétní výnosové položky představující různé činnosti společnosti, jsou tyto nákladové položky plánovány jako podíl na konkrétní výnosové položce.

Tab. 4: Náklady za bezvadného stavu a zisk nebo ztráta (v Kč)

	2018	2019bs	2020bs	2021bs
Celkové náklady	19 704 818	20 092 505	20 487 820	20 890 916
Administrativní a kancelářské služby	60 201	61 386	62 593	63 825
Alkoholické nápoje do restaurace	177 161	180 646	184 200	187 824
Bankovní poplatky	17 537	17 882	18 233	18 592
Bankovní poplatky z plateb kartou za restauraci	46 893	47 816	48 756	49 716
Ceny do turnajů	142 190	144 987	147 840	150 749
Cestovné	2 069	2 110	2 151	2 194
Cigarety - prodej v restauraci	117 947	120 268	122 634	125 047
Členské poplatky	4 302	4 386	4 472	4 560
Doprava, přeprava	76 951	78 465	80 009	81 583
Drobný majetek	137 115	139 813	142 564	145 369
Drobný materiál	1 348 837	1 375 375	1 402 435	1 430 028
Drobný nehmotný majetek	24 287	24 765	25 253	25 749
Energie 19% DPH (elektřina, plyn, ...)	577 368	588 728	600 311	612 122
Energie 5% DPH (vodné, ...)	40 846	41 650	42 469	43 305
Golfový turnaj - ceny pro vítěze	12 798	13 050	13 307	13 568
Hnojivo	782 373	797 766	813 462	829 467
Hostinská činnost	30 725	31 330	31 946	32 575
Hovorné - mobilní telefony	62 447	63 676	64 929	66 206
Hudební produkce	8 174	8 335	8 499	8 666
Internet	13 388	13 651	13 920	14 194
Kancelářské potřeby	12 005	12 242	12 483	12 728
Kurzy, školení	3 312	3 377	3 444	3 511
Mzdové náklady	5 917 056	6 033 472	6 152 179	6 273 223
Mzdové náklady - DOPP	725 021	739 285	753 831	768 662
Nájem pozemku	105 540	107 616	109 733	111 892
Nájemné kancelářských ploch	749 737	764 488	779 529	794 866
Nájemné AAA	33 303	33 958	34 627	35 308
Nájemné BBB	9 213	9 395	9 579	9 768

	2018	2019bs	2020bs	2021bs
Nájemné CCC	215 196	219 430	223 747	228 150
Nákup zboží	47 723	48 662	49 620	50 596
Nealkoholické nápoje do restaurace	388 923	396 575	404 377	412 333
Nedaňový náklad	86 530	88 233	89 969	91 739
Neperlivá voda	13 837	14 110	14 387	14 670
Opravy a údržba vozů	13 125	13 383	13 646	13 915
Opravy a údržba zařízení	103 497	105 533	107 610	109 727
Ostatní provozní náklady+daně	118 109	120 432	122 802	125 218
Ostatní režijní služby	370 205	377 489	384 916	392 489
Pohonné hmoty	549 376	560 184	571 206	582 444
Pojistné	201 166	205 124	209 160	213 275
Pokuty a penále - daňově neuznatelné	0	0	0	0
Poradenství	0	0	0	0
Poštovné	4 485	4 573	4 663	4 755
Potraviny, suroviny do restaurace	1 530 642	1 560 757	1 591 464	1 622 776
Práce Marshal	152 382	155 380	158 437	161 555
Právní služby	124 495	126 944	129 442	131 989
Pronájem pozemku 69/22	30 725	31 330	31 946	32 575
Pronájem prostor	11 130	11 349	11 572	11 800
Pronájem strojů a techniky	109 432	111 585	113 780	116 019
Pronájem zařízení	31 094	31 706	32 330	32 966
Provize	23 972	24 444	24 925	25 415
Provize, benefity	-42 693	-43 533	-44 390	-45 263
Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti	20 484	20 887	21 298	21 717
Reklama, inzerce	775 758	791 020	806 583	822 453
Silniční daň	26	26	27	27
Služby informačních technologií	47 107	48 034	48 979	49 943
Služby SMS	601	613	625	637
Služby v přenesené daňové povinnosti	57 531	58 663	59 818	60 994
Smluvní pokuty a penále - sankce nájemné	0	0	0	0
Sociální pojištění	1 416 778	1 444 653	1 473 076	1 502 059
Topný olej	42 286	43 118	43 966	44 832
Trenérské služby	88 694	90 439	92 218	94 033
Účetní služby	236 073	240 718	245 454	250 283
Úklidové práce	499 596	509 425	519 448	529 668
Úprava hřiště	484 736	494 273	503 998	513 914
Úroky z úvěru XXX	0	0	0	0
Zahradní, údržbářské práce venku	171 222	174 591	178 026	181 529
Zákonné pojištění XXXX	31 735	32 360	32 996	33 645
Zdravotní pojištění	510 042	520 077	530 309	540 743
Zisk/ztráta	8 151 347	8 311 723	8 475 254	8 641 999

Zdroj: Informace od společnosti, vlastní výpočty, Pozn.: bs – bezvadný stav

Pro účely této případové studie nebude uvažována časová hodnota peněz. Pokud je škodní období stanoveno na roky 2019 - 2021, činí ušlý zisk podle výše uvedeného vzorce 37 020 983 Kč.

V případě východiska, že ušlým ziskem se rozumí pouze zisk v bezvadném stavu snížený o skutečný zisk ve stavu škodním, je podstatné, jak se počítají náklady vynaložené na dosažení výnosů ve stavu škodním. Pro demonstraci rozdílů mezi jednotlivými metodami výpočtu budou uvažovány dvě varianty v závislosti na různé interpretaci jednotlivých veličin v souladu s výpočtem, které uvádí Schéma 1.

V rámci této případové studie je zřejmé, že ne všechny náklady, které společnost skutečně vynaložila, musí být vynaloženy na generování výnosů ve škodním období. Jak již bylo zmíněno výše, pro další rozvoj firmy například nebylo vhodné většinu zaměstnanců propouštět, proto samozřejmě náklady na zaměstnance obsahují náklady, které pro odpovídající výši tržeb není nutné vynaložit, resp. není např. využívat celý časový fond zaměstnanců, či počet zaměstnanců je vyšší než nezbytně nutný. V případě takové interpretace, označené jako varianta 1, by se postupovalo při výpočtu ušlého zisku takto:

Tab. 5: Kalkulace ušlého zisku – varianta 1 (v Kč)

	2019	2020	2021	Celkem
Výnosy v bezvadném stavu	28 404 228	28 963 074	29 532 914	
Skutečné výnosy	2 208 328	14 481 537	22 149 686	
Náklady v bezvadném stavu	20 092 505	20 487 820	20 890 916	
Nákladovost (v %)	70,74%	70,74%	70,74%	
Náklady, které je nezbytné vynaložit pro dosažení skutečných výnosů	1 562 121	10 243 910	15 668 184	
Ušlý zisk - Varianta 1	7 665 516	4 237 627	2 160 497	14 063 640

Zdroj: Informace od společnosti, vlastní výpočty

Pro stanovení výše nákladů na tyto výnosy byla použita uvažovaná nákladová marže (rozdíl mezi 100% a projektovanou ziskovou marží v perfektním stavu). Zbývající část nákladů, tedy náklady, které nebyly dostatečně pokryty tvorbou výnosů, lze podle hledané právní úpravy a relevantní judikatury klasifikovat jako skutečnou škodu.

Pokud nekalkulujeme pouze náklady, které je nezbytně nutné vynaložit pro generování výnosů ve ztrátovém období, a pro výpočet ušlého zisku odečteme všechny skutečně vynaložené náklady ve škodním období - varianta 2, výsledný výpočet ušlého zisku je pak následující:

Tab. 6: Kalkulace ušlého zisku – varianta 2 (v Kč)

	2019	2020	2021	Celkem
Výnosy v bezvadném stavu	28 404 228	28 963 074	29 532 914	
Skutečné výnosy	2 208 328	14 481 537	22 149 686	
Náklady v bezvadném stavu	20 092 505	20 487 820	20 890 916	
Veškeré náklady vynaložené ve škodním období	15 223 887	16 550 223	18 657 448	
Skutečná výše výsledku hospodaření	-13 015 559	-2 068 686	3 492 238	
Celková škoda - Ušlý zisk a skutečná škoda	21 327 282	10 543 940	5 149 760	37 020 982

Zdroj: Informace od společnosti, vlastní výpočty

Z výše uvedeného vyplývá, že v případě varianty 2 se vzájemně porovnávají celkové kompenzace, respektive veškeré výnosy a veškeré náklady, které společnost vygeneruje v bezvadném stavu a ve ztrátovém období. Jedná se tedy o již zmiňovaný ušlý zisk v širším smyslu. V případě varianty 1 je zřejmá struktura celkových ekonomických škod, kdy je možné s určitým zjednodušením určit, která část nákladů (firmy označené jako nevyhnutelné) byla pokryta určitou částkou výnosů ve snaze eliminovat dopady škodní události. Zbývající část nákladů, jejichž kompenzaci by společnost rovněž požadovala, je uvedena v následující tabulce. Tyto náklady lze tedy považovat za skutečnou škodu. U této části nákladů musí podnik prokázat, že se jim nedalo vyhnout, nebo deklarovat, že je nebylo možné využít ke generování jiných výnosů. Do jaké míry musí společnost činit opatření za účelem eliminace škody je v řadě případů otázkou právní, nicméně předpokládáme, že by se nemělo jednat o opatření, která přesahují samotnou podnikatelskou činnost (např. mám za to, že společnost není povinna vytvářet zcela novou podnikatelskou činnost).

Kalkulace skutečné škody je pak následující:

Tab. 7: Kalkulace skutečné škody – varianta 1 (v Kč)

	2019	2020	2021	sum
Náklady, které nejsou kryty odpovídajícími výnosy – skutečná škoda	13 661 766	6 306 313	2 989 263	22 957 342

Zdroj: Informace od společnosti, vlastní výpočty

Cílem tohoto článku je odpovědět na otázku, zda ztrátová společnost může generovat ušlé zisky. V rámci úvahy o hypotetické situaci, kdy by společnost i za běžného chodu věcí generovala ze své podnikatelské činnosti ztrátu, resp. projektovala by dosažení ztráty v prvním roce ovlivněném škodní událostí v rámci bezvadného stavu, tedy i bez vlivu škodní události by společnost byla ztrátová. Pro nalezení řešení budou aplikována výše zmiňovaná doporučení a postupy uvedené v obou schématech.

Tab. 8: Kalkulace ušlého zisku – ztrátová společnost, var 1 (v Kč)

		2019
a	Výnosy v bezvadném stavu	28 404 228
b	Skutečné výnosy	2 208 328
c	Náklady v bezvadném stavu	30 092 505
d	Zisk v bezvadném stavu	-1 688 277
e	Nákladovost (v %)	105,94%
f	Náklady, které je nezbytné vynaložit pro dosažení skutečných výnosů	2 339 586
g	Skutečný zisk (b [-] f)	-131 258
h	Ušlý zisk dle varianty 1	-1 557 019

Zdroj: Informace od společnosti, vlastní výpočty

Z výše uvedeného vyplývá, že výše generované ztráty ve škodním období je nižší než ztráta projektovaná v období následujícím. S ohledem na projektovanou nákladovost pro daný rok nelze uvažovat, že společnost generuje ušlý zisk.

Pokud je však zkoumána ekonomická situace společnosti jako celku, bylo by nutné vzít v potaz veškeré náklady generované společností ve škodním období.

Tab. 9: Kalkulace ušlého zisku – ztrátová společnost, var 2 (v Kč)

		2019
a	Výnosy v bezvadném stavu	28 404 228
b	Skutečné výnosy	2 208 328
c	Náklady v bezvadném stavu	30 092 505
d	Veškeré náklady vynaložené ve škodním období	15 223 887
e	Skutečná výše výsledku hospodaření ((b [-] d)	-13 015 559
f	Celková škoda - Ušlý zisk a skutečná škoda	11 327 282

Zdroj: Informace od společnosti, vlastní výpočty

Z výše uvedeného vyplývá, že při dané nákladovosti tržeb nemůže společnost generovat ušlý zisk v prvním roce, nicméně zároveň to neznamena, že společnost nemůže mít nárok na náhradu skutečné škody. Tedy jedním z faktorů pro rozhodnutí, zda společnost může generovat ušlý zisk je samozřejmě nákladovost tržeb v bezvadném stavu. Výsledek hospodaření za jedno období však nemusí implikovat, že společnosti žádný ušlý zisk vzniknout nemůže. Lze dovozovat, že je nutné zkoumat celkový kontext podnikatelské činnosti a identifikovat věcně příčiny a následky škodní události. Např. u začínajících společností bývá obvyklé, že v prvních letech podnikatelské činnosti generují ztrátu. Pokud jim např. není umožněno kvůli protiprávnímu jednání škůdce získávat či

udržovat klientský kmen, projeví se následky i do následujících období, kde už by dle původní projekce bezvadného stavu mohly generovat kladné výsledky hospodaření a upevňovat svou konkurenční pozici. Je tedy nutné zkoumat, proč zástupci společnosti předpokládají generování ztráty v budoucím období.

Dále může být uvažován případ, že společnost generuje ve škodním období stejné či vyšší tržby ve srovnání s projekcí tržeb v bezvadném stavu. Je možné, aby společnosti vznikla škoda na úrovni ušlého zisku? Pokud je následován výpočet, který uvádí Schéma 2, bylo by evidentní, že společnost negeneruje ušlé tržby, tedy pokles zisku ve škodním období by byl způsoben jednoznačně pouze na straně nákladů. V tomto případě by bylo nutné prokázat, že zvýšení nákladovosti je následkem škodní události (např. přesunutí výroby do jiné továrny, která má vyšší provozní náklady). Lze usuzovat, že zde se jedná pouze o skutečnou škodu.

Závěr

Z výše uvedeného vyplývá, že část vzorce, kde je nutné se zaměřit na kategorizaci proměnných, je $(P_{ss} - V_{ss})$. Zároveň lze potvrdit, že nezbytným postupem pro správnou kategorizaci druhu škody je porovnání projektovaných výnosů a nákladů se skutečně generovanými výnosy a náklady, přičemž tento výpočet určuje maximální možnou výši kompenzace. To může zahrnovat jak příjmy, tak výdaje, které jsou přímo přiřaditelné škodní události, jako jsou výdaje na právní a ekonomické poradenství, náklady na opravy a restituce, a příjmy mohou zahrnovat různé kompenzace. Zároveň lze potvrdit, že nezbytným postupem pro správnou kategorizaci druhu škody je porovnání předpokládaných výnosů a nákladů se skutečně dosaženými výnosy/příjmy a náklady/výdaji, přičemž tento výpočet stanoví maximální možnou náhradu škody. Otázkou je, zda v případě výnosů a nákladů vynaložených v souvislosti s využíváním kapacity společnosti k výkonu činnosti, kterou by společnost jinak nevykonávala a která se podílí na úhradě fixních nákladů, jsou tyto fixní náklady také součástí skutečné škody nebo ušlého zisku. Pro tyto účely je nutné provést podrobnou analýzu jednotlivých položek, které vstupují do P_{ss} a V_{ss} a zařadit je alespoň podle kritéria - přímo související s poškozením nebo ne. Tento postup lze doporučit i při posuzování škody u ztrátových společností. Zde je důležitá projekce hospodaření za bezvadného stavu a celkový kontext, resp. důsledná identifikace ekonomických příčin a následků souvisejících se škodou. Z výše uvedeného vyplývá, že nelze jednoznačně uzavřít, že ztrátová společnost nemůže generovat ušlý zisk v dalších obdobích, zároveň je nutné provést hlubší analýzu perspektivy společnosti.

Literatura:

- [1] Nancy J. Fannon and Jonathan Dunitz, Esq.: The Comprehensive Guide to Lost Profits and Other Commercial Damages, Third Edition, Business Valuation Resources, LLC, 2014.
- [2] Everett P. Harry: „Damages Measurement and the Business Valuation Report – Challenges and Pitfalls“, Business Valuation Review 2011, Volume 30, Number 2.
- [3] Robert F. Reilly: Intellectual Property Economic Damages Analysis, American Society of Appraisers Advanced Business Valuation Conference October 11, 2011.

- [4] Marboe I. (2009): Calculation of compensation and damages in international investment law, New York: Oxford University Press Inc., (2009).
- [5] Gaughan, Patrick A. (2009): Measuring Business Interruption Losses and Other Commercial Damages, Second Edition. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc. 2009.
- [6] Kantor Mark. Valuation for Arbitration. International Arbitration Law Library 17. Kluwer Law International 2008.
- [7] Oxera: Quantifying antitrust damages: Towards non-binding guidance for courts Study prepared for the European Commission 2009.
- [8] Boudreaux, Denis; Ferguson, William; Boudreaux, Philip: Analysis and valuation of closely held firms involved in business damage cases and application of certainty equivalence Journal of Legal Economics; Florence Volume. 9, Number. 3, (Winter 1999/2000): 1-17.
- [9] Blair, R. D., & Esquibel, A. K. (1994). Yardstick Damages in Lost Profit Cases: An Econometric Approach. Denv. UL Rev., 72, 113.
- [10] Evropská komise - Praktický průvodce: Určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie č. C(2013) 3440 ze dne 11. června 2013.
- [11] Evropská komise - Sdělení Evropské komise o určení výše škody v žalobách o náhradu škody při porušení článku 101 nebo 102 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- [12] Nohýnková, B. (2022): *Calculation of the lost profit in business damage cases*. European Financial and Accounting Journal, roč. 22, č. 17 (1) s. 25-44, dostupné na https://efaj.vse.cz/artkey/efa-202201-0002_calculation-of-the-lost-profit-in-business-damage-cases.php.

Mohou ztrátové společnosti generovat ušlé zisky?

Barbora Nohýnková

Abstrakt

Tento článek se zabývá způsobem kalkulace ušlých zisků, resp. určením vhodného řekněme základního vzorce a vysvětlení některých pojmů, které jsou v souvislosti s danou problematikou užívány, přičemž se zároveň zaměřuje na problematiku ztrátových společností. Cílem je shrnout poznatky ohledně využívaných kalkulací, zhodnotit je a vyjádřit se k možnosti jejich využití s ohledem na účel zpracovávané kalkulace ekonomické škody, resp. charakter případu ekonomické škody. Potřeba zabývat se vhodným způsobem kalkulace vyplývá především z toho, že ke kalkulaci ekonomických škod jsou používány různé metody a různé skupiny dat, přičemž je nutné výsledky interpretovat mnohdy především z právního hlediska. Propojení oblasti vyčíslování ekonomických škod s určitým legislativním rámcem vyplývá samozřejmě ze samotného předmětu ekonomického zkoumání, tj. škody, když tento termín samozřejmě předjímá, že se bude jednat o určitý předmět sporu mezi dvěma stranami. U ztrátových společností se nabízí závěr, že taková společnost nemůže generovat ušlý zisk. Nicméně, právě pomocí hledání vhodného vzorce, resp. ekonomického rámce

pro vyčíslení ekonomické škody spolu s odpovídající judikaturou je záměrem tohoto článku najít kritéria, která určí kategorii způsobené újmy.

V rámci prezentované případové studie. bude provedeno zhodnocení dopadů odlišného vnímání definic na celkové vyčíslení ekonomické škody, resp. ušlého zisku.

Klíčová slova: Ekonomická újma; skutečná škoda; ušlý zisk; výše škody; kategorie škody; vzorec; ztrátová společnost.

Can loss-making companies generate lost profits?

Abstract

This article deals with the method of calculating lost profits, or determining the appropriate basic formula respectively and explaining some concepts that are used in connection with the issue, while at the same time focusing on the issue of loss-making companies. The goal is to summarize the findings regarding the calculations used, to evaluate them and comment on the possibility of their use with regard to the purpose of the economic damage calculation being processed, or the nature of the economic damage case. The need to deal with an appropriate method of calculation results primarily from the fact that different methods and different groups of data are used to calculate economic damages, and the results must often be interpreted primarily from a legal point of view. The connection of the area of quantification of economic damages with a certain legislative framework naturally results from the very subject of economic research, i.e. damages, when this term naturally anticipates that it will be a certain subject of dispute between two parties. In the case of loss-making companies, the conclusion is offered that such a company cannot generate a lost profit. However, just by using the search for a suitable formula, or of the economic framework for quantifying economic damage together with the corresponding jurisprudence, the intention of this article is to find criteria that will determine the category of damage caused.

Within the presented case study. an evaluation of the impact of different perceptions of definitions on the overall calculation of economic damage will be carried out, or lost profit.

Key words: Economic damage, actual damage, lost profits; level of the damage, category of the damage, formula, loss-making company.

JEL classification: G30